

Ungas ekonomi

När du börjar arbeta ska du också börja försörja dig själv. Det kostar mindre att bo kvar hemma än att flytta till en egen lägenhet. Nedan är ett par exempel på hur ekonomin kan se ut. I det ena exemplet har du börjat arbeta, bor kvar hemma och betalar för det. I det andra exemplet studerar du och har ett eget boende.

Budget bo hemma	kr/mån	Budget för en studiemånad	kr/mån
Inkomster		Inkomster	
Lön	24 000	Studielån, 4 veckor	7 616
Skatt	-5 180	Studiebidrag, 4 veckor	3 313
Summa inkomster efter skatt, kr/mån	18 820	Bostadsbidrag	1 200
		Summa inkomster, kr/mån	12 129
Utgifter		Utgifter	
Betala hemma	4 790	Bostad	3 450
Utelunch	1 600	Mat	2 810
Kläder	530	Kläder	510
Mobiltelefon	360	Hygien och hälsa	510
Arbetsresor	870	Sport och fritid	650
A-kassa	140	Studiematerial	860
Sport och fritid	670	Övrigt nödvändigt, inkl. mobiltelefon	1 860
Summa utgifter, kr/mån	8 960	Summa utgifter, kr/mån	10 650
Kvar till sparande, nöjen, resor, mm, kr/mån	9 860	Kvar till sparande, nöjen, resor, mm, kr/mån	1 479

Planera din ekonomi genom att göra en budget över inkomster och utgifter. Kostnaden för boende kan variera mellan olika studieorter och boendeformer. Budgeten i högerspalten är ett exempel på hur din ekonomi kan se ut om du bor i studentrum.

Börja arbeta

Det finns olika sätt att söka jobb, använd många vägar samtidigt. Gå via arbetsförmedlingen eller rekryteringsbolag, kontakta arbetsgivaren direkt, svara på platsannonser och utnyttja dina kontakter. När du börjar arbeta har du rätt till en viss minimilön beroende på hur gammal du är. Det finns även regler kring arbetstid mm. Undvik att arbeta "svart". Förutom att det är olagligt får du ingen ersättning om du skulle bli sjuk eller om du skulle skada dig på jobbet. Du får dessutom på sikt lägre pension. Det är viktigt att du går med i en a-kassa när du börjar arbeta.

Skatter

På din inkomst betalar du skatt. Den beräknas utifrån att du jobbar hela året. Om du inte arbetar regelbundet kan du ansöka om jämkning, så arbetsgivaren inte drar för mycket skatt från din lön. På inkomster under ca 44 700 kr per månad betalar du enbart kommunal skatt, ca 33 procent. Tjänar du mer betalar du även statlig skatt, 20 procent.

Skyddsnet

I Sverige har vi ett skyddsnet i form av t. ex. sjuk- och arbetslöshetsförsäkringar. Om du är anställd och blir sjuk har du rätt till ersättning från din arbetsgivare de 14 första dagarna och sedan från Försäkringskassan. Från ersättningen görs ett karensavdrag motsvarande 20 procent av den sjuklön/sjukpenning du får vid sjukfrånvaro en genomsnittlig arbetsvecka.

Skulle du bli arbetslös har du rätt till ersättning. Är du inte medlem i någon a-kassa får du ersättning på 510* kr per dag från grundförsäkringen. Om du är medlem i en a-kassa kan du få högre ersättning, max 1 200* kr per dag. För att ha rätt till den ersättningen måste du bl. a. ha varit medlem i a-kassan i 12 månader.

Mitt första sommarjobb/extrajobb

När du börjar jobba är det viktigt med ett kontrakt mellan arbetsgivaren och dig om arbetsuppgifter, arbetstid, lön och semester. Andra viktiga saker att ha koll på är vad som händer om du blir sjuk, vad som gäller vid uppsägning och vilket försäkringsskydd du har i din anställning. Kolla gärna upp vilka löner som gäller för din åldersgrupp så du i förväg vet vilken lön som är rimlig att begära.

Börja studera på högskola/universitet

När du studerar på högskola/universitet har du rätt till studiemedel. Det består av en bidragsdel och en lånedel. Vid heltidsstudier kan du få studiemedel på 10 929, för fyra veckor, varav bidraget är 3 313 kr och lånedelen är 7 616 kr (gäller från vårterminen 2021).

Tänk på att studielånen ska betalas tillbaka, att jobba extra kan vara ett bra sätt att slippa ta så mycket i lån. Du kan ha inkomster upp till ett visst belopp (fribelopp) under ett kalenderhalvår utan att ditt studiemedel påverkas. Fribeloppet är tillfälligt slopat tom 30 juni 2021.

När du studerar kan du även ha rätt till bostadsbidrag. Ansök hos Försäkringskassan.

* Beloppen är temporära och gäller tom 31 december 2022. Efter det gäller de ordinarie nivåerna på 365 respektive 910 kronor per dag.

För mer
information
angående studier,
se www.csn.se

